

בג"ץ 9178/17

לפני: כבוד השופט י' עמית
כבוד השופטת ד' ברק-ארז
כבוד השופט ג' קרא

העותרת: האגודה לזכויות האזרח בישראל

נ ג ד

המשיבים: 1. שרת המשפטים
2. שר האוצר
3. הנהלת בתי משפט

עתירה למתן צו על תנאי וצו ביניים

תאריך הישיבה: י"ח באב התשע"ח (30.07.18)

מזכיר הרכב: דניאל ש'
קלדנית הרכב: רונית י'

בשם העותרת: עו"ד דן יקיר

בשם המשיבים: עו"ד אבי מיליקובסקי

פרוטוקול

1

2 כבוד השופט י' עמית: למען הגילוי הנאות, אני יו"ר הועדה לסדר דין אזרחי, אך לא היתה לי
3 נגיעה לתיקון הרלוונטי. אוסיף כי גם העוזר המשפטי שלי לשעבר, נמצא כאן באולם והוא מטפל
4 מטעם משרד המשפטים בענין זה.

5

6 עו"ד יקיר: חוזר על נימוקי העתירה.

7

8 כבוד השופט י' עמית: מה דעתי המקדמית? יש בעיה בתקנות זה לא פי 3.

9

10 עו"ד יקיר: אם התקנות הללו היו חלות על המדינה יש חשש שהיתה נכנסת לחדלות פרעון.

11

12 כבוד השופט י' עמית: אדוני יודע כמה בקשות מוגשות בשנה? יש מיליוני הבקשות על כ – 350
13 שופטים אזרחיים. הורדה ב – 2 אחוז מכמות הבקשות יכולה לנבוע מכך שאדם חושב האם להגיש
14 בקשה או לא, זה אולי יסייע למערכת. אומר משהו נוסף, דווקא תאגידיים גדולים חברות ביטוח
15 וכו', עוה"ד שלהם צריכים על כל דבר לחייב את חב' הביטוח ב – 35 ש"ח הם חושבים פעמיים.

1 כלומר זה רלוונטי גם לתאגידיים גדולים. עוד דבר, הפחתה ולו ב – 2 אחוז מכמות הבקשות ראינו
2 כמה פטורים יש הפחתה כזו מגדילה את הנגישות למערכת בתי המשפט.

3
4 עו"ד יקיר: כאן עושים ניסוי בבני אדם בלי אישור של הועדה. חלף עשור מאז שהוגש דוח ועדת
5 רונן ביוני. מאז יכלו לפתח תוכנות ולהשתכלל טכנולוגית. פנה עו"ד ערן גולן במסמך שצירפנו
6 לאחר הגשת העתירה ביקש לדעת בחצי שנה לפני כניסת התקנות לתוקף לו היתה האגרה בתוקף
7 איך היתה משפיעה? התשובה היא אין. גם החובה שמוטלת על שרת המשפטים לעדכן איך התקנות
8 משפיעות ראינו בסעי' 38 לתגובה מה נכתב, מקריא.

9
10 כבוד השופטת ד' ברק-ארז: הנקודה היא כזו אני חושבת כי אפשר לומר בזהירות כי אפשר תמיד
11 להתנהל בצורה יעילה יותר ולאסוף יותר נתונים זו לא השאלה שבפנינו. השאלה אם יש כאן
12 תקנות שמנוסות בפעם הראשונה הרי כל תקנה זה סוג של ניסוי בהתנהגות אנושית. והשאלה
13 היא, האם מדובר כאן בפגמים או בהתנהלות לא מיטבית ברמה כזו שמצדיקה התערבות של
14 ביהמ"ש זו השאלה?

15
16 עו"ד יקיר: נכון, הסיבה היחידה היא שהתקנה הזו חלה גם על האוכלוסיות החלשות. נאמר כי
17 יש קשר סיבתי בין הטלת האגרה להפחתה בבקשות. אני לא יודע השכל שלנו אומר כי תהיה
18 הפחתה דרמטית לגבי הבלתי מיוצגים ומי שהוא מחוסר אמצעים. הבלתי מיוצגים יכול להיות או
19 שהנושא שלהם לא נכנס לקבוצה זו או קבוצות חלשות מאוד. יש 3 קבוצות: אלה הבוחרים לא
20 להיות מיוצגים; יש כאלה שעניינם לא נופל לחוק הסיוע המשפטי ויש קבוצות מוחלשות יותר
21 לגבי תקנות הסיוע המשפטי של מהגרים, פליטים ובכלל הם מחוץ לחוק הסיוע המשפטי, אלו
22 האוכלוסיות המוחלשות ביותר. המשמעות היא, הבעיה באמת באגרה של 35 ₪ האם הקושי הגדול
23 הוא לקבל פטור מאגרה? שמתני לכך לב שיש בעיה בתקנות שאפשר לבקש פטור רק בתחילת הליך,
24 אפשר פרשנות אקרויבטית של בתי המשפט לפרש זאת אחרת. הפטור צריך להיות מבוקש עם
25 הגשת הליך כתב בית הדין הראשון וזה שועתק גם לגבי הדין החדש.

26
27 כבוד השופטת ד' ברק-ארז: אם היו מתקנים מחר את תקנות הסד"א היו מעלים את האגרה על
28 פתיחת הליך ב – 100 ₪ לערך. אז אדוני גם היה אומר כי זה יכול לפגוע בקבוצות מסויימות.

29
30 עו"ד יקיר: יש הבדל. הבקשה לפטור מאגרה שווה את הטורח. צריך להגיש ערימת מסמכים כדי
31 לקבל פטור מאגרה מה ששונה מסכום של 35 ₪. לכן להוכיח פטור לאגסרה זו זה לא כדאי זה גם
32 על הגבול הבלתי אפשרי.

33
34 כבוד השופטת ד' ברק-ארז: באותם מקרים בהם ניתן פטור לתשלום מלוא האגרה יחול הפטור
35 לגבי כל תשלום האגרה.

36
37 עו"ד יקיר: מי שכבר שילם זה כמעט בלתי אפשרי להחזיר לו את הסכום.

1
2 כבוד השופט י' עמית : לאדוני יש סטטיסטיקה?

3
4 עו"ד יקיר : לא, אם למשיבה 3 אין אז בוודאי לא לי.

5
6 כבוד השופט י' עמית : אפילו בקשה לגילוי מסמכים גם זה פטור.

7
8 עו"ד יקיר : זה מקדם את ההליך.

9
10 כבוד השופט י' עמית : נכון אך לעתים זה מיותר הצדדים יכולים להסתדר בפניהם. לגבי המדינה
11 שלנו אין בעיה של נגישות לביהמ"ש במדינה שלנו. מה גם שהרפורמה בתקנות סד"א יש שם תקנה
12 והרפורמה הזו אולי תכנס לתוקף מתי שהיא. בתקנה זו יבוטלו כל הבקשות למעט כמה שלא. כל
13 אלה יוכלו להיות מוגשים בבת אחת.

14
15 עו"ד יקיר : בקשות לארכה ובקשות לדחיית דיון יישארו. בקשות הדחיה הן בקשות שמרביתן
16 בגלל עומס של עוה"ד.

17
18 כבוד השופטת ד' ברק-ארז : בעתירה שלכם יש הרבה הנחות. בסך הכל יש תקנות חדשות. עם
19 הרבה מאוד פרשות דרכים אפשריות בשנים הקרובות ואולי בחודשים הקרובים, זה לא ברור האם
20 יש צורך לדון בהן כעת.

21
22 עו"ד יקיר : התקנה מתבססת על הנחות במקום הנתונים. למשיבה 3 עשור שלם לגייס את הנתונים
23 ולבחון את הדבר. התקנה הזו נתקנה בחלל הריק, בעוד 4 שנים נדע מה עלה בגורל הניסוי הזה.
24 לא מתקינים תקנות בלא מסד תקין. אם מספר הבקשות יעלה יאמרו כי יש להעלות את האגרה,
25 אך מסד הנתונים צריך להצדיק את מסד התקנה.

26
27 כבוד השופט י' עמית : איזה מסד אדוני יכול לקבל חוץ ממספר הבקשות במערכת בתקופה
28 מסויימת?

29
30 עו"ד יקיר : בפיילוט.

31
32 כבוד השופטת ד' ברק-ארז : ועכשיו הויכוח איזה פיילוט?

33
34 עו"ד יקיר : הצענו לבחור 3 בתי משפט שלום ולהתחיל בהם אך זו טעות, זה יגרום להפחתת הגשת
35 התביעות בבתי משפט שלום.

36
37 יצ

1 כבוד השופט י' עמית : הרי מצריך חינם הוא בזבוז.

2
3 כבוד השופטת ד' ברק-ארז : אדוני אמר כי הבעיה היא בבלתי מיוצגים.

4
5 עו"ד יקיר : חבל שלשכת עוה"ד לא כאן. אוסר לעוה"ד לשלם את האגרה הזו וללקוח יש בעיה.

6
7 כבוד השופטת ד' ברק-ארז : הבעיה זה לא הבלתי מיוצגים.

8
9 עו"ד יקיר : זו בעיה נוספת. אולי הלקוח לא מסר את מלוא הפרטים לעוה"ד במרבית המקרים זו
10 רשלנות של עוה"ד שהגיש תביעה מרושלת והנטל על הלקוח. וגם עניין של פטור שמתבקש בתחילת
11 ההליך וזו בעיה כללית. יכולים לחלוף שנים בין תשלום החלק הראשון של האגרה לתשלום
12 המחצית השניה של האגרה יש מי שלפעמים יורד מנכסיו והוא מנוע מלבקש פטור.

13
14 כבוד השופט י' עמית : תמיד יהיו מקרים כאלה.

15
16 עו"ד יקיר : תקנות האגרות צריכות להיות פשוטות וברורות.

17
18 כבוד השופטת ד' ברק-ארז : הן לא יכולות לענות על המצבים שאדוני מפרט.

19
20 עו"ד יקיר : נכון שאין לנו נתונים. גם גילויי שאלונים הם בהליכי בג"צ כל המידע בידי הרשות או
21 שאין בידיה את המידע.

22
23 עו"ד מיליקובסקי : אבקש לדחות העתירה. חוזר על התגובה מטעמנו.

24
25 כבוד השופט י' עמית : כמה בקשות מוגשות בשנה בתיקים אזרחיים?

26
27 עו"ד מיליקובסקי : סיפקנו נתונים לגבי העליה בשנים שצויינו. זה נתון שלא נדרשנו לברר, נמסר
28 לי כי הנתון הזה קיים וניתן לספק אותו. בכל מקרה, לאור הערות כבודכם אמקד את הדברים,
29 לנסות להציג את התקנות הללו כלוקות בתשתית עובדתית או שהתשתית שבבסיסן היא חסרה
30 וכאילו התקנות הותקנו כלאחר יד – זה לא המקרה. בד"כ באים בטענות כלפי ועדות ודוחות
31 שמוציאים והם כ'אות מתה' בפני מתקן התקנות. לקחו את הועדה שבראשה שופטת. זה לא ועדה
32 של משרד האוצר. מוציאים מסקנות של דו"ח ועדת רונן בצורה מדודה ועם סכומים נמוכים יותר
33 ואז כאשר מיישמים את דו"ח הועדה גם אז זה לא טוב. ועדת רונן נפגשה עם הנשיאה חיות, עם
34 גורמים נוספים רבים.

35
36 כבוד השופטת ד' ברק-ארז : הם טענו כי אולי חלה התיישנות מסוימת.

1 עו"ד מיליקובסקי: בשני כיוונים הקל וחומר עובד לטובת מתקין התקנות במקרה זה. הצגנו מ
 2 – 2010 והלאה עליה בכמות הבקשות, ומעבר השני סכום הבקשה ורשימת הפטורים הכל מביא
 3 לכך שהתקנות בפועל מידתיות מאוד מתוך ועדת רונן וזה פועל לטובתנו. נקודה שניה, ההבחנה
 4 לגבי תאגידי ענק חברות גדולת ובנקים – אני שותף להערות כב' האב"ד. אוסיף כי העותרת עצמה
 5 בסעי' 27 התייחסה לציטוטים מדיוני הכנסת. זה מובא בעתירה, מקריא.

6

7 עו"ד יקיר: צויין שם "הרשעות" ואבקש לתקן זאת ל'הרשאות'.

8

9 עו"ד מיליקובסקי: לעוה"ד יש ריטנר מקסימלי. עליו לתת דין וחשבון ללקוח האם הוא מתקרב
 10 וסכום וכו', כלומר זה מתקיים גם בחברות גדולות. אי אפשר להכחיש כי יש קושי לגבי כולם.
 11 התקנות נחקקו כ"הוראת שעה" הם אמורות להיות מדווחות כעבור 4 שנים.

12

13 עו"ד יקיר: זה "טריק" של הוראת שעה.

14

15 כבוד השופט יי עמית: כשלעצמי וגם כולנו לא רואים כאן פגם. אדוני יודע כי אי שימת איזה
 16 שהם מחסומים דווקא התוצאה שלה שהיא פוגעת בנגישות לבתי המשפט. אם מכסים בעיה משם,
 17 מתעוררת בעיה נוספת מצד שני. אנו מציעים לאדוני לחזור בו מן העתירה תוך שמירת זכויות.

18

19 כבוד השופטת ד' ברק-ארז: אם תעמדו על העתירה זה עלול לפגוע דווקא בעותרת, וחבל. כעת לא
 20 נראה שיש לכם בסיס איתן לעמוד על העתירה.

21

22 עו"ד יקיר: אני מקבל את המלצת כבודכם וחוזר בי מן העתירה.

23

24 **ניתן פסק דין.**

25

26

קלדנית: רונית